

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

Szerkesztik: Dr. KUN BÉLA és Dr. RÉVÉSZ IMRE. Főmunkatárs: Dr. SZÁSZ IMRE.

Megjelenik minden szombaton.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
DEBRECEN, KOLLÉGIUM.

Előfizetési ár félévre hét pengő.

Presbíterek dolga.

— Részlet egy előadásból —

Ne beszéljünk mindig elvekről.
Lehet-e elve annak, akinek hite nincsen?
És van-e nekünk hitünk, nagy komoly,
igaz hitünk, olyan, amely a kősziklát kimozdít-
hatja helyéből?

Az atyáinknak volt ilyen hite. Ha nem lett volna, nem tudták volna végigszenvedni a vallási üldöztetéseket, a gályarabságot, a mellőzéseknek és hátratételeknek hosszú sorozatát.

A puritán reformátusokat a vallásosság-
nak különös mélysége jellemzi. Nem is lehet rajta csodálkozni. A római katolikus egyház tagja belefogódzik a papja karjába s ennek a mindennél csodálatosabb hatalommal, a Jézus Krisztus drágalátos testének és vérének közöl-
hetésével felruházott embernek a vezetése mel-
lett szinte behunyt szemmel haladhat át az élet útjain. A református embernek azonban nem szabad magát másra bízni, csak az Úr Jézus Krisztus áldott kezére, hát ha nem kereste, vagy nem találta meg az Úr Krisztust és nem ragadhatta meg az ő kezét, nincs menekülése. A református embernek az Emmausba vezető úton kell járni, azzal a hittel, amellyel a tanítványok jártak, mert ha ezt nem teszi, minden komoly alap nélkül nevezi magát keresztyénnek.

Akkor, amikor a mi egyházunk a maga alapelvét tette a zsinat-presbíterit, méltán azt kellett várni, hogy a vallásosság elmélyü-
lése következik. A zsinat-presbíteri egyház-
alkotmányának az az alap gondolata, hogy mivel az Úr Jézus megígérte: ahol ketten, vagy hár-
man összegyűltek az én nevemben, ott leszek én is veletek, tehát amikor a presbíterek a Jézus nevében összegyűlnek, velük van maga Jézus, az egyetlen főpap, az egyetlen úr, az egyetlen parancsoló. A presbítereknek ha nem valami párt, vagy érdek, hanem az Úr Jézus nevében gyűlnek össze, minden gyűlésükön találkozniuk kell Jézussal és csakis ezért van nekik erejük arra, hogy másokat is az Isten törvényének útján megtarthassanak, az Úr Jézushoz vezérelhessenek.

Kétségtelen, hogy a vallásos buzgóság nagyban és egészben sokkal nagyobb volt mind a lelki életben, mind külső vonatkozásokban ötven évvel ezelőtt, mint ma. Jól tudom, hogy ma már egyházunk kebelében nagyon sok helyen folyik tervszerű és eredményes munka a belső vallásosság felkeltésére és tudom, hogy az e munkával megnyert körök előbbre vannak, mint az előző nemzedékek. De ez a beható munka ezidőszert még csak kis körökben folyhat s általánosságban, a sokaságra vonatkozóan a vallásos élet aláhanyatlása a valóság.

Ennek is sok oka van, ám a sok ok között nem utolsó helyen áll, hogy a presbíterség nálunk egészen mássá alakult, mint aminek lényege szerint lenni kellene. A presbíter nem egyéb nálunk, mint egyházközségi képviselő és a presbíterium alig különbözik mással a községi képviselőtestülettől, mint azzal, hogy kizárólag református vallásba keresztelekből áll és kizárólag a református egyházat érdeklő ügyekkel foglalkozik. De hány presbíter tudja Magyarországon, hogy ő az Úr Jézus Krisztus szolgája, akit súlyos felelősség terhel, ha a szent keresztséggel a Szentháromság igaz Isten kapcsolatába befogadott emberi lelkeknek százai kárhoznak el a hitetlenség és erkölestelenség útján a vezetők hanyagsága miatt.

Ez a felelősség különösen a nagynépességű egyházközségekben sokszoros. Lelkipásztorunk nincsen elég és talán sohasem is lehet elég ezeken a helyeken. Nem lehet elég, mert a lelkipásztorok számának szaporítása anyagi teherrel jár, amelynek fedezetéről nem lehet mindig idejekorán gondoskodni. Ám ott van az Úr Jézus Krisztus szolgáinak másik csoportja, a presbíterek. Ezek odaállhatnak a kisszámú pásztorok mellé és velük együtt, vezetésük alatt építhetik az Isten anyaszentegyházát. Azt ne vesse ellen senkisé, hogy a presbíterektől, mint ingyen munkásoktól nem lehet várni ekkora szolgáltatást. Hiszen éppen az ingyen munkának van értéke és gyönyörűsége. Fizetésért, vagy bármely ellenértékért adni, vagy dolgozni nem virtus, ezt a kufár és a vámszedő

is megteszi. Csak az mutatja meg, hogy szereti Istent, aki az ő dicsőségére kötelezés nélkül is áldozni kész. Nekünk, akik nem vagyunk az egyháznak fizetett tisztviselői, éppen az a fel-emelő kiváltságunk, hogy az egyházért végzett minden munkánkat az Isten dicsőségére bemutatott áldozatnak tekinthetjük; meg az, hogy minket még a hitetlenek is jobban meghallgatnak, mert a mi beszédünkre nem mondhatják, hogy ez csak a kenyérért megszolgálni akarás beszéde. **K. B.**

EGYHÁZ

A katolikus népmisszió alapvető gondolatai.

Egyik egyházi lapunk (Kálvinista Szemle 1931 december 5.) rövid híradása szerint a katolikus népmisszionáriusok Tiszalökről öt napi munka után mintegy ezer pengő körüli összeggel „megrakodva” mentek el. Missziójuk „szellemére” jellemzően megemlíti a híradó, hogy távozásuk után öt katolikus vegyes házaspár két gyermekkel tért át a református egyházba. Ekkora siker láttára a reformátusok közt „szállóigévé” lett: kár, hogy ilyen ritkán jönnek a katolikus hittérítő atyák!

Úgy hosszuk, minden olvasóban bizonyos örömet keltett a fenti híradás, amennyiben az illető református egyházát szereti és annak Isten dicsőségére való növekedését szíven hordozza. De talán akadtak olyanok is, akiket éppen ez az öröm és egyházukhoz való igaz szere-

tet — nem aggodalomból, hanem józan megfontolásból — az említett kellemes híradás meggondolására készítet. A fenti „szállóige” *esetleges* könnyelmű hangoztatásával szemben megfontolásra készítet nem annyira az áldozatkészség (700—800-an vették meg a missziós érmeket, á 1.80 P-ért), hanem főként a népmisszió „szelleme”, amelynek *rátermett* és elszánt munkásoktól való gyakorlati alkalmazása úgy a történelemben, mint a jelenben számtalanszor a gyülekezeti élet megújulására és „hódító” képességére vezetett. Az ú. n. ellenreformáció az erőszak mellett diadalát népmisszióinak is köszönheti.

A reformáció óta alig tett egy rend a misszió érdekében többet, mint a jezsuitaké, akiknek eleitől fogva gondjuk volt arra, hogy egyrészt az „egyház” elveszett tagjai helyébe újakat szerezzenek a pogányok között, (Xavér F. 1540) másrészt, hogy itthon keresztyén talajon erősítsék a hitben gyengéket és visszatérítsék a „tévelygőket”. Egyfelől a reformáció által ütött seb, másfelől a harmincéves háború nyomában előálló hitbeli ellanyhulás, mély erkölcsi zuhanás és a lelkészek elégtelensége adott alkalmat a róm. kath. népmisszió különös felkarolására. Megújulásához, metódikai tökéletesítéséhez nagyban hozzájárultak Loyola lelkigyakorlatai (*exercitia spiritualia* 1522). — Duhr B. szerint a népmisszió „die auf das Volk angewandten Exerzitien” (*Geschichte der Jesuiten in den Ländern deutscher Zungen im XVI. Jh., I. köt. Freiburg i. B. 1907. 468 l.*). Úgy, hogy a népmisszió lényege az említett lelkigyakorlat ismerete nélkül nem lehet világos. Ennek a minden művelt protestáns érdek-

TÁRCA

A csók.

A cím igen kedves fogalmat jelez. Öröm lenne róla a fiatalság szemszögéből beszélgetni. Most azonban nem így kerül terítékre, hanem pár komoly szóval arról fogok bizonyosságot tenni, hogy mit tanít a csókról a Szentírás? Az ó- és újtestamentum?

Sokféle csókot említ a Biblia: van *szeretet, gyűlölet, kibékülés* csókja; van *köszöntő, baráti és szent* csók.

Szeretet csók öt helyen fordul elő az ószövetségben: 1. Mózes 27. 26. Mondá Jákobnak az ő atyja: jer ide, édes fiam, és csókolj meg engem! — 1. Mózes 33. 4. Ézsau elébe futamodék Jákobnak, megölelé őt, nyakára ragaszkodék és megcsókolá őt. 1. Mózes 45. 15. József megcsókolá atyafiait és síra. 1. Sámuel 20. 41. (mikor) Jonathán szövetséget kötött Dáviddal felkele Dávid és földre borulván, egymást megcsókolák, mindketten sírának, de Dávid leginkább síra. Ruth könyve 1. 8—9. Mondá pedig

Naomi az ő két menyének... adja az Úr nektek, hogy mindenitek találjon nyugodalmat — és megcsókolá őket.

Az újszövetségben csak két helyen fordul elő a szeretet csókja: Lukács 7. 45. Krisztus mondja a bűnös asszonyról: az időtől fogva, hogy bejöttem, nem szünt meg az én lábaimat csókolgatni. Ap. Csel. 20. 37. mindnyájan felette igen kezdének sírni és Pálnak nyakára esvén, csókolgatják vala őtet (mikor Görögországba indult).

Gyűlölet—*árulás* csókról két vers emlékezik meg: Példabeszédek 27. 6. Tűrhetők a barátságos embertől vett sebek, de a gyűlölőnek csókjai csalárdak.

A Máté 26. 49. az árulás csókját így említi: ...mihelyt Judás Jézushoz jutott volna, mondá neki: — Egészséggel mester! — és megcsókolá őt.

A *kibékülés* (*megbocsátás*) csókja előfordul: 1. Mózes 33. 4. (l. a szeretetnél!). 2. Sámuel 14. 33. a király megcsókolá Absolont. Lukács 15. 20. (mikor a tékozló fiú visszament atyjához ez)... megszáná őt, és hozzá futván, esék az ő nyakára és megcsókolá őt.

lődésére méltó könyvecskének részletes ismeretetésére kiterjeszkedni nem akarunk. Néhány vezető gondolatát szeretném csupán célunk érdekében kiemelni. Finom pszichológiai elrendezésében az emberi szív komoly kérdéseit, kételyeit és belső küzdelmeit állítja az exercitium a róm. kath. világnézet kialakításának szolgálatába. Az első héten az örök cél, bűn-büntetés, lelkiismeret vizsgálása — via purgativa — a szemlélődés tárgya, míg a második héten a jók és gonoszok tábora, Jézus élete és követése — a via illuminativa — lesz a meditáció tárgya. A harmadik héten az eddigiek megerősítése, az utolsó héten Istennek való teljes odaadás, az egyház iránt való feltétlen engedelmesség, a feltámadott és megdicsőült Krisztus — a via unitiva — foglalkoztatja a résztvevőket.

Napjainkban a különféle rendek egymással versenyezve tartják nemcsak a lelkészek, hanem a világiak részére is a lelkigyakorlatokat, amelyek újabban 3—10, legfeljebb 14 napra terjednek. Loyola gyakorlatai különös rangot vívtak ki maguknak („insignem sibi locum vindicant“, XI. Pius apost. inst. „summorum Pontificum“ 1922 július 25.) Használatát és terjesztését különös hangsúlyozással, „uberriore Sedis Apostolicae approbatione“, ajánlja a jelenlegi pápa. A jezsuita exercitium „sanctitatis instrumentum...“ („Medicantibus nobis“ 1922 december 3.).

Az így értékelt lelkigyakorlatok lényegesen befolyásolták úgy hajdan, mint a jelenben is a népmisszióknak bizonyos mértékben nemcsak eljárási módját, hanem különösképpen témakörét. A népmissziói predikációknak is főké-

Köszöntő csókkal illette Lábán Jákóbot 1. Mózes 29. 13. elibe menvén, megölelé és megcsókolá őt. Az apostolok pedig azt tanították 1. Kor. 16. 20. és Róm. 16. 16. Köszöntések egymást szent csókolással.

Mikor Sámuel Sault királlyá kente, — elővevén egy szelence olajt, az ő fejére tölté és megcsókolá őt (megtisztelő csók). 1. Sámuel 10. 1.

A szent csók számszerint vetekedik a szeretettel, mert ötször fordul elő: Hóseás 13. 2. (mikor a nép bálványozott)... emberek áldoznak, csókolgassák a borjukat. 1. Kir. 19. 18. Meghagytam Izraelben hétezer embert, kiknek az ő térdek meg nem hajlott a Baálnak és kiknek szájok nem csókolta meg azt. Jób. 31. 27. (bizonyosságot tesz ártatlan életéről) — ha a bálványt megcsókoltam. Zsolt 2. 12. (Jövendölés a Krisztus országáról.) Csókolgassátok a fiat, boldogok, kik biznak őbenne. Zsolt. 85. 11. Az irgalmasság és igazság és békesség egymást csókolják.

Ezek az idézetek bizony nem ringatnak orfeumi hangulatba, de nem árt egy kis komolyság sem — a csókról. **Horváth E. János.**

dései : az emberi élet örök célja, a bűn (tisztító-tűz, pokol és mennyország), Jézus érettünk való szenvedése és szeretete, a parancsolatok, erkölcsi problémák és a sákramentumok közül főként a gyónás, mise, házasság. A feladat úgy a lelkigyakorlatoknál, mint a népmisszióknál közös, nevezetesen a kath. egyház kebelében a bűn elleni küzdelem és a lelki megújítás. Eltérés csak abban mutatkozik, hogy míg az exercitiumoknál, melyekben kisebb kör vesz részt, inkább az *egyén* áll a munka középpontjában és *személyes* ráhatás az eljárás módszere, addig a népmisszióknál a népbűnök elhárítása, egyáltalán a *gyülekezet* egészének átforgalmazása a cél és pedig predikáció, illetve vallásos előadás alakjában.

A népmisszió és az *állandó gyülekezeti lelki-gondozás* szintén nem zárják ki egymást, sőt egyenesen követeli egyik a másikat. A legelkeesebben végzett munka is szalmalánghoz volna hasonló, ha megfontolt lelkipásztori bölcsesség (a misszióáriusok megérkezése előtt több hónappal) az előkészítő munkát nem végezné, méginkább, ha a pap a misszió hatása alatt megrázkódott és döntő elhatározással magára maradt gyülekezetének a lelkigondozás terén állandó segítségére nem lenne. (Idevonatkozó gyakorlati utasítások: Max Kassiepe: Volksmissionen und Exerzitien... Kevelaer 1902; Missionserneuerung. Von einem Benediktiner. Theol. prakt. Quartalschrift Linz, 1897.)

A népmisszió a lelkigondozás *rendkívüli* eszköze. Az isteni kegyelem különös eszközét látják munkájában. Ilyenkor az egyház gazdagabban nyújtja kegyelmi kincseit, mint máskor és a misszióáriusoknak kiváltságos hatalmat juttat osztályrészül a lelkek üdvére. (Kassiepe i. m. 111. l.). Kegyelmi ajándékot, illetőleg bűnbocsánatot nyernek a töredelmes gyónók és áldozók. Ezért csaknem minden missziói predikáció konkrét célja, hogy minél több legyen azoknak száma, akik az „ego te absolvo“ elnyerése érdekében magukban az ó-embert megöleldökölni hajlandók. A jezsuiták buzgósága annyira ment a multban e téren, hogy addig nem távoztak el egy helyről, míg az egész gyülekezet meg nem gyónt. (Duhr i. m. 475. l.) — Predikációjuk nem általánosságban mozog. — Ellenkezőleg, erősen gyakorlati és ad hominem irányul, mert kérdőívek alapján (formulát közli Kassiepe i. m. 108—9. l.) többé-kevésbé tisztán áll előttük az illető gyülekezet. Nagyon jól tudják azt a katolikusok is, hogy a misszióárius nem csupán szónok. („...nicht irgend ein Redner, sondern wirklich der Gesandte Gottes“ Duhr i. m. II. köt. 1913. 2. l.). A hit-térítő szerzetesek — legalább is elvben — mindent megtettek, „hogy a predikációt az apostoli feladat nivóján tartsák és a predikátorokat ennek megfelelően képezzék“. (U. o. 1 l.). A jezsuiták pl. minden sorozatos igehirdetés előtt már a XVI. században legalább is egy hetes lelkigyakorlatot kívántak az igehirdetők-

től. Ugyancsak követelték a komoly előkészületet, amelynél a Vulgatán kívül a görög és héber textust is figyelembe kellett venniök. (Aqua-viva, jezs. prov. főnök rendelete 1599.)

Missziói szavukat lehetőleg mindenüvé igyekeznek eljuttatni. Gyártelepeken, amennyire módjukban áll, megnyerik maguknak a tulajdonost, hogy a munkásokhoz szólhassanak. Felkeresik az elhagyottakat és betegeket. — Predikálnak a börtönök és fogházak lakói előtt is. Hallgatóságuk lelkiállapotához alkalmazkodva, azt igyekeznek nyújtani, amire azoknak éppen szükségük van. Ezért foglalkoznak — természetesen inkább nagyobb gyülekezetekben — külön a gyermekekkel, férfiakkal, nőkkel és a diáksággal.

Szavuk hatását, egyáltalán a misszió eredményét a hallgatók, gyónók, áldozók és esetleges áttérők számával lehetne mérni. Az efféle statisztikák közlésének, mint értékjelzőnek, különös barátja nem vagyok. De, aki számokból akarja olvasni a kath. népmissziókat pl. Németországban és Ausztriában elért működési eredményét, bőséges adatra találhat úgy a régebbi, mint az újabb korból. (Duhr i. m. és L. von Hammerstein, Winfried oder das soziale Wirken der Kirche IV. kiadás Trier 1895.)

Népmissziót mindegyik férfirend végezhet, kivéve a szemlélődőket. Nagyon buzgó és eredményes munkát fejtettek ki e téren a jezsuiták, bencések, ferencrendiek, ciszterciták, redemptoristák és dominikánusok. De világi lelkészek közül is több jeles igehirdető vesz részt e munkában.

Nemcsak a külmisszió, hanem bizonyos mértékben az állandó gyülekezeti lelkigondozás és a rendkívüli — 8—10 évenkénti — népmisszió egységes irányítása is a római szentszék kezeiben van. („In aliis territoriis universa missionum cura apud acatholicos Sedi Apostolicae unice reservatur“, Cod. j. can. 1350 can.) Speciális szervként azonban 1622 óta a Congregatio de Propaganda Fidei tekinthető.

A misszionáriusoknak útravalóra, eledelre, szállásra természetesen szükségük van. — A harmincéves háború nyomán előállott gazdasági nyomorúság miatt azonban sok gyülekezet még a fuvart, tisztességes lakást és ellátást sem tudta előállítani. (Nem beszélve az olyan helyekről, ahol lelkész nem volt és a templom romokban hevert.) A gazdasági nehézségek és a misszió áldásos munkájának elismerése vezettek Németországban az ú. n. *missziói-alap* létesítésére. Elsők között áll e téren a Ferdinánd-féle alapítvány mintegy 33 misszionárius számára. (1682.) Ugyancsak jelentékeny Anna Mária pfalzi grófnőnek alapítványa. (1689.) Később egyre szaporodtak az alapítványok. Ez is az oka, hogy a XVIII. században már nincs a német birodalomnak egyetlen kath. gyülekezete, ahol missziót ne tartottak volna.

Pár évtizeddel ezelőtt a német jezsuita páter L. von Hammerstein ezt a kérdést tette

fel kora protestáns egyházaihoz: képes-e a protestantizmus az igazi keresztyénség eszméivel, elméletben és gyakorlatban, az egyént és a tömeget úgy áthatni, mint a kath. egyház népmissziója? Ilyen és hasonló komoly kérdést ma is tesznek fel a katolikusok külföldön, de tehetnek Magyarországon is. A kérdésre adott válaszunkból fogja a jövő kor történetírója eldönteni, hogy a Tiszalökön vagy máshol hangoztatott „szállóige“ református egyházunk javára tényleg jogosult-e, vagy sem.

Bonn, 1932 március. **Kálmán Sándor.**

Nincs igazi öröm mások öröme nélkül. Igazi örömet akarsz magadnak, szerezz örömet másoknak.

TUDOMÁNY

Bevezetés a Barth Károly theológiájába.

— W. A. Visser t'Hoofst —

(Folytatás).

Pascal azt mondja: „Isten jól beszél Istenről.“ Bart ugyanezt az igazságot gyakran ebben a formában fejezi ki: Isten mindig *alany* és sohasem *tárgy*, azaz Isten cselekszik, Isten akar. Isten ebben az értelemben igazán szabad személyiség: ha nem az volna, akkor nem is volna Isten. Mert a Teremtő és a teremtmény közti lényeges minőségi különbség abban áll, hogy a Teremtő meghatároz, korlátoz, viszonyba állít, amíg az ember meghatározott, korlátozott és viszonybaállított lény. Kettejük viszonyában nincs igazi kölcsönösség. Isten nem függ az embertől, az ember pedig nagyon is függ Istentől. Mi egyszerre vagyunk alany és tárgy, Isten pedig csakis alany. Mi bűnösök vagyunk, Ő szent. De hogyha az egyszer így van, akkor egyetlen, Istenre vonatkozó emberi beszéd sem lehet soha tökéletesen azonos az Isten beszédével. Minden mi emberi beszédünk — akár a legmélyesegesebb theologusé, akár a Pál apostolé, akár a pápáé — paradox, mert mindegyik pusztán *emberi* beszéd az *Istenről*. Paradox, mert szükségképpen tökéletlen, rész szerint való, sőt hamis. Mi kénytelenek vagyunk fokozatosan kifejezni először az egyik valóságot, azután a másikat s arra képtelenek vagyunk, hogy állításainknak az egységét megragadjuk. Beszélünk az Isten itéletéről s *aztán* az Isten kegyelméről, beszélünk a látható egyházzal s *azután* a láthatatlanról, a megigazulásról és a megszentelődésről — arról, aminek lennünk kellene és amik lenni mégsem tudunk. Mindezekben az esetekben és még sok másban, az a két fogalom, amelyeket használunk, nemcsak az észszerűség szempontjából zárja ki egymást, hanem egyáltalán semmi más lehetőségünk sincsen az egyeztetésükre: sem *megértenti*, sem *megérezni* nem bírjuk,

hogyan kerülnek összeköttetésbe egymással, képtelenek vagyunk a synthesis-üket akár meg-
látni, akár végrehajtani. Emberi természetünk-
ből következő kényszerű tény az, hogy *para-*
doxonokban, vagy a Barth kifejezése szerint
„dialektikus” terminusokban kell beszélnünk.
Dialektikáról akkor van szó ebben az értelemben,
amikor a kérdés és a felelet, bármennyire
természetesen egymáshoz kapcsolódnak, mégis
egymástól egészen különböző valóságok — akár-
csak az „Én” és a „Te”. Isten maga a synthesis :
ez az Ő kiváltsága és az is, hogy a következmé-
nyeket az ellentett előzményekből Ő maga vonja
ki. Őbenne ez igazságok közül egyik sem rész-
szerinti vagy épp hamis, Őbenne egységgé lesz
a mi emberi kettősségünk : Ő egyesíti azt, ami
meg volt oszolva a mi emberi életünkben. Követ-
kezőleg, mi az Isten beszédével, az Igével, soha-
sem rendelkezhetünk úgy, mintha az a miénk
volna. Ő azt ott mondja ki, ahol Őneki tetszik :
az Ő dolga, hogy erre minket eszközül felhasznál-
ná-e, vagy nem használ fel. Ő sehova sincs be-
börtönözve : sem az Egyházba, sem a Bibliába,
sem a vallásos tapasztalatba. Ha úgy tetszik
Neki, mindezeket fölhasználhatja mihozzánk
szóló Igéjének eszközéül, ha nem, akkor egyiket
sem használja fel. A mi egész emberi helyzetünk
olyan, hogy mi sohasem szólhatunk így : „Ime,
az Isten igéje itt vagy ott van.” Isten való-
jában az elrejtőzködő Isten, akit mi nem tudunk
fölfedezni, akihez mi képtelenek vagyunk föl-
emelkedni és akire mi nem építhetjük számí-
tásainkat.

Csakhogyan van ám a kérdésnek egy másik
oldala is. Mert hiszen az imént mi magunk is
egyoldalú módon beszéltünk. Előbbi állításaink,
ha őket elszigetelve nézzük, mind hamisak s
ezért rögtön hozzájuk kell tennünk ezt is : „A mi
emberi helyzetünk mégis csak olyan, hogy az
Isten igéje — mi közöttünk vagyunk.” Isten
tehát nemcsak elrejtőzködő, hanem magát ki-
jelentő Isten is, aki megtalál minket, aki leszáll
mihozzánk és kegyelmébe fogad bennünket.
Ez az az örök titok, amely mindig botránykő volt
és lesz mindazok számára, akik szerint az igaz-
ság legmagasabb értékmérői az emberi gondol-
kozás és érzés kategóriái. Másik példa : mi soha-
sem beszélhetünk másként az Istennek hozzánk
való szeretetéről, csak úgy, ha egyben meg-
emlékezünk ítéletének ránk nehezülő súlyáról is.
Ez a két állítás egymástól elválaszthatatlan s a
kettő csak együtt igaz.

Istenre vonatkozólag semmiféle állítás sem
magától értődő : mindegyik egy újabb kérdést
támaszt föl. Nincsen nagyobb hazugság és na-
gyobb megszenteltetés, mint Istenről va-
lami észszerű tételt állítani. Ezen a ponton
Barth igazán híven ragaszkodik a Pál apostol,
a Luther, a Kálvin, a Pascal gondolkodásához,
mert ezek mind tisztán látták a keresztyén igaz-
ság *dialektikus* természetét. És aztán hányszor
beszél paradoxonokban maga Krisztus is!
Mindaz, aki közvetlen bizonyossággal akar

valamit Istenről állítani, mindaz, aki azt hiszi,
hogy ő az Isten dolgaiban magától értődően
otthon van, nem egyéb, mint farizeus és ratio-
nalista. A lelki szegények, a publikánusok, a
töredelmes szívűek — ezek az Istennek áldottai,
mert őreájuk nézve az Isten belépése életükbe
merő csoda, mert az ő számukra az Isten atyai
mivolta és az emberek testvérisége nem valami
egyetemesen érvényes észszerű igazságok, hanem
természetfölötti tények, amelyek egyedül ma-
gától Istentől függenek.

Hogyha a mi szívünk igazán tiszta volna,
ha nem élnénk egy elesett világban és ha nem
hordoznók magunkban a bűnt, akkor nem vol-
nánk kénytelenek mindezekről a dolgokról
mintegy fordításban, közvetített nyelven beszé-
szélni. akkor nem „tükör által, homályosan”
látnánk, hanem „szemtől-szembe”. De hogyha
mi a lételünknek ebben a jelenvaló állapotában
beszélünk úgy, minthogyha már szemtől-szembe
látnók Istent, akkor mi nem Őröla beszélünk
tulajdonképpen, hanem mi magunkról. „Mi-
belőlünk — úgymond Barth — lényünk-
ből következően hiányzik a tisztelet. Mi azt hisszük,
hogy tudjuk, mit mondunk, amikor kimondjuk
az Isten nevét. Biztosítjuk Neki a mi világegye-
temünkben a legmagasabb helyet, de éppen
ezzel már egyszersmind oda is helyezzük Őt a
magunk színvonalára, arra a színvonalra,
amelyre általában helyezni szoktunk minden
dolgát. Azt hisszük, hogy a magunk Istennel
való viszonyát éppúgy megszervezhetjük, mint
egyéb viszonyainkat. Merünk számítani Reá
úgy, mintha ebben nem volna semmi rendkívüli,
bátorkodunk úgy cselekedni, mintha a bizal-
masai, a védelmezői, a meghatalmazottai vol-
nánk. Összevételjük az időt az örökkévalósággal...
Titokban pedig mi magunkat tesszük mindezen
viszonyoknak az uraivá. Nem Istennel törő-
dünk, hanem a saját szükségünkkel, amelyeket
Isten — szerintünk — tartozik kielégíteni.
Amikor Istent a világegyetem trónjára ültetjük,
a valódi szándékunk az, hogy mi magunk tele-
pedjünk oda. A mi vallásosságunk abban áll,
hogy a világot összhangba hozzuk mi magunk-
kal és elkerüljük a lényeges ellenmondást. És
micsoda ez az ellenmondás? Az, hogy minden
alázatosságunk és minden vallásosságunk elle-
nére állandó lázadásban vagyunk Isten ellen.”
Ilyen viszonyban vagyunk mi Istennel
addig, amíg Krisztuson kívül állunk, amíg még
innen vagyunk a Föltámadás vonalán, — amíg
tehát meg nem kaptuk a rendreutasítást, amíg
Istent föl nem ismertük olyannak, amilyen
valóban.

De hát akkor hogyan ismerjük fel Istent
olyannak, amilyen valóban? Hogyan jussunk ki
a saját emberi természetünknek ebből a circulus
vitiösus-ából? Mégegyszer ismétlem : kijutunk
akkor, amikor Isten maga beszél és kijutunk
azok közt a korlátok közt, amelyek közt Ő be-
szél, tehát amikor *kijelenti* Magát nekünk.

(Folytatjuk.)

IRODALOM

Előfizetési felhívás. A nehéz időkre való tekintet nélkül elhatároztam, hogy Általános Vallástörténet c. munkámat két részletben megjelentetem. Az I. rész, mely a Vallástörténetbe való bevezetést s a Vallásos élet jelenségvilágának rendszeres leírását tartalmazza kb. 300 l. terjedelemben, f. évi június elejére megjelenik. A II. rész, mely kb. 700 l., az összes vallásrendszerek történeti leírását fogja adni, karácsonyra kerül ki a sajtó alól. Noha a mű szervesen összefüggő, mindkét része önállóan is használható és kerek, befejezett egész. Úgy irtam meg, hogy teljesen tudományos jellegű és mégis közérthető. Tisztában voltam vele, hogy évtizedek mulasztásait kell pótolnom és olyant kell alkotnom, amely esetleg hosszú időig egvedülálló kalauz marad. Remélem, hogy ez sikerült is nekem. E hitben teljes bizalommal kérem infézeteinket, lelkipásztortársaimat és különösen volt tanítványaimat, kik mindenek fölött tudhatják, hogy miről van szó, támogassanak közérdekű vállalkozásomban. — Az I. rész ára intézeteknek 12.50 P, személyeknek 10 P. Az előfizetésre való jelentkezés egyelőre csak az I. részre értendő, amely a megjelenés után azonnal meg fog küldetni az igénylőknek. Szíves bejelentéseket levelezőlapon címemre kérek: *Dr. Varga Zsigmond* egyetemi tanár, Debrecen, Református Kollégium.

HALOTTAINK

Szell István a debreceni református egyház nyug. énekvezére 78 éves korában, április 8-án Debrecenben meghalt. Az elhunyt általános tiszteletnek örvendett egész életében. Ötvenöt esztendeig teljesített kántori szolgálatot, melyből ötven évet egyfolytában a debreceni egyház szolgálatában töltött el. Ezalatt az idő alatt öt püspök mellett szolgált és más teendői mellett 13,000 embert kísért a temetőbe. Szell István a mult évben ment nyugalomba, mivel szembaja miatt a további szolgálatra képtelen volt. Elnöke volt az Országos Énekvezér Egyesületnek és a debreceni Kántoregyesületnek. Hosszú ideig presbiter is volt. Temetésén (10-én) dr. Baltazár Dezső püspök mondott imát a Nagytemplomban. A sírnál az énekvezérek nevében vitéz Maklary Lajos búcsúztatta el. Legyen nyugalma csendes.

KÜLÖNFÉLÉK

Farkas István püspök felszentelése és ünnepélyes beiktatása április 14-én ment végbe Miskolcon. A felszentelést Baltazár Dezső püspök, a beiktatást Dókus Ernő egyházkerületi

főgondnok végezte. Az új püspök nagyszabású programot adott. Bővebben a jövő számban.

A budapest-belsőlipót-terézvárosi református egyházközség április 3-án lelkes egyhangúsággal dr. Victor János budapesti theologiai tanárt választotta meg lelkipásztorává. Beiktatása valószínűleg április 24-én délután, 6 órakor lesz a Hold-utcai német templomban.

Muraközy Gyula budapesti református lelkész ünnepélyes beiktatása folyó hó 10-én, délelőtt 10 órakor volt a Kálvin-téri templomban istentisztelet keretében. Az új lelkipásztort dr. Ravasz László püspök mutatta be a gyülekezetnek, lelkészi hivatalába pedig Szabó Imre esperes iktatta be.

Kántus vizsga-hangversenye. A debreceni kollégiumi Kántus, a református gimnázium zenekara és énekkara április 9. és 10-én, délután 5 órai kezdettel rendezte a gimnázium tornaesernokában vizsgahangversenyét. Szombaton (9-én), a megayító beszédet dr. szentpéteri Kun Béla, a Kántus felügyelő-tanára tartotta; az egyetemi nevelés jelentősége mellett megemlékezett a régi kollégiumi nevelésről. 10-én vitéz dr. Bessenyei Lajos gimnáziumi igazgató megnyitójában pedig a kollégiumi ifjúság együttműködését hangoztatta. A zene- és énekkarok Szigethy Gyula zenetanár vezényletével, valamint a szereplők dicséretet érdemelnek.

A debreceni KIE nyilastelepi csoportja április 10-én, a nyilastelepi református iskola termében bemutatkozó kultúr-estet rendezett, melynek keretében dr. Tankó Béla egyetemi tanár tartott előadást.

Leányinternátus. A hódmezővásárhelyi református leányliceum internátusa megnyílik szeptemberben. Az internátus a város közepén fekszik gyönyörű helyen. Felvétetnek liceumi, gimnáziumi és polgáriiskolai tanulók, esetleg óvónőképezdei növendékek. Kívánatra Tájékoztatót küld az *igazgatóság*.

Pünköszt tanulmányút Bécsbe. Ez évben is megrendezi olesó és nagysikerű bécsi tanulmányútját a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetsége. A tanulmányút indul Budapestről május 14-én szombaton, Budapestre visszaérkezik május 18-án szerdán este. A résztvevők megtekintik Bécs minden nevezetességét szakszerű vezetés mellett. Résztvesznek a pünköszt bécsi magyar istentiszteleten is. Résztvételi díj mindössze 40 pengő. Ebben bentfoglaltatik az útiköltség Budapesttől Bécsig és vissza, négy éjszakára a szállás, továbbá napi háromszori étkezés. Jelentkezni a magyar útlevél és 5 P jelentkezési díj beküldésével lehet április 28-ig. A fennmaradó 35 pengő május első napjaiban fizetendő be. Jelentkezni lehet a Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségénél, Budapest, Horánszky-utca 26. Kérjen részletes tájékoztatót!

A nyári ifjúsági munka nélkülözhetetlen segédeszköze a KIE játékoskönyv, mely egész

sereg szabadtéri játékot tartalmaz. Ne engedjük szélnek az újonnan konfirmálandókat se, szervezzünk belőlük KIE Úttörő csoportot. Játékos könyv ára 2 pengő, KIE Úttörők programja 20 fillér. Megrendelhetők a Keresztény Ifjúsági Egyesületek Szövetségében, Budapest, Horánszky-utca 26.

Hivatalos értesítés.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

956—1932. szám.

Körlevél

a kebelbeli fiú- és leányközépiskolák igazgatóságához.

Tudomásulvétel és mihez tartás végett szó szerinti szövegében közlöm a m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 540/05/549—1931. számú rendeletét:

„Az 1931. évi 540/05/84. és az 540/05/22. sz. rendeletekkel kiadott fiú-, illetve leányközépiskolai Érettségi Vizsgálati Utasításokban felmerülhető félreértések elkerülése végett a következőket rendelem el:

1. Mindkét Érettségi Vizsgálat Utasítás 16. b) pontjának első mondata helyett a következő szöveg iktatandó be: „megállapítja, hogy melyik tanulónál kívánatos szóbeli vizsgálat, az írásbeli vizsgálatnak abból a tárgyból, amely egyébként nem tárgya a szóbeli vizsgálatnak.”

2. A fiú Érettségi Vizsgálati Utasítás 19. szakasza megfelelő helyen a következőképpen módosítandó:

„A gimnázium szóbeli vizsgálatán a fordítandó szöveg *főleg Tacitus* történeti és Ciceró bölcsészeti műveiből, Horatiusból és Vergiliusból választandó, míg a reálgimnáziumban a többi iskolai írókból és költőkből (Ciceró szónoki művei és levelei, Livius, Plinius Ovidius) választott részleteket is lehet fordításra kitűzni.”

A 96,833—1928. V. sz. rendeletet, amely a latinnyelvi szóbeli vizsgálati tételek kijelölésére vonatkozik, hatályon kívül helyezem.

3. Mindkét Érettségi Vizsgálati Utasítás 19. §-ának a történelmi vizsgálat tárgyára vonatkozó rendelkezése akként értelmezendő, hogy *önálló földrajzi kérdés nem adható* és a földrajzi vonatkozások a történelmi kérdés magyarázataként szolgáljanak.

4. A nem irodalmi tárgyú magyarnyelvi írásbeli dolgozatoknál, ha az illető szaktanár minősítése nem egyezik a magyar nyelv tanárának minősítésével, a dolgozat elbírálásánál első sorban az irodalmi szempont irányadó.

5. Mindkét Utasítás 20. §-ának 5. bekezdésével kapcsolatban a könyvnélkül számonkérhető költői remekműveket illetően az 1924. évi 11,506. V. számú rendelet új irányítást.

6. Mindkét Utasítás 33. §-ának azt a részét, amely a VIII. osztály ismétlésének ajánlatára vonatkozik, hatályon kívül helyezem.

7. Latin-, illetőleg görögnyelvi kiegészítő Érettségi Vizsgálatra a reáliskolai és leányliceumi, illetve a reálgimnáziumi és a leánygimnáziumi érettségi vizsgálatot tett tanulók legkorábban a szóbeli vizsgálatot követő legközelebbi érettségi vizsgálati határidőben becsáthatók.

Ezzel szemben azok a fiú gimnáziumi tanulók, akik a görög nyelvet, mint rendes tantárgyat tanulták, e tárgyból az írásbeli vizsgálatot a többi írásbeli vizsgálatot követő napon, a szóbeli vizsgálatot pedig a többi tárggyal egyidőben teszik le.

Mind a görög-, mind pedig a latinnyelvi kiegészítő érettségi vizsgálatot tett tanulók részére külön kiegészítő érettségi bizonyítványt kell kiállítani.

A reáliskolai és leányliceumi tanulók latinnyelvi kiegészítő érettségi vizsgálatánál ugyanazon mértékű tudás követelendő, mint a reálgimnáziumi érettségi vizsgálaton.

8. A fiú középiskolákban érettségi vizsgálatot tett leánytanulók érettségi bizonyítványára a fiúközépiskolák érettségi bizonyítványára nézve megállapított záradék vezetendő.

9. Gimnáziumi érettségi bizonyítvány állítandó ki azoknak a gimnáziumi tanulóknak is, akik gimnáziumi tanulmányaik folyamán a görög nyelv helyett modern nyelvet tanultak.

10. Valamennyi leányközépiskolában a f. iskolai év végétől kezdve az új leányközépiskolai Érettségi Vizsgálati Utasítás 7. §-ának megfelelően, a mennyiségtani írásbeli vizsgálat elmarad.

11. Valamennyi leányközépiskolai érettségi bizonyítványban már a jelen tanévtől kezdve az Érettségi Vizsgálati Utasítás 26. §-ában megjelölt minősítések alkalmazandók.

12. Valamennyi leányközépiskolai érettségi vizsgálat alkalmával a folyó tanév végétől kezdve az Utasítás 38. §-ában megállapított rendelkezést léptetem életbe.

13. Mindkét Utasítás 25. §-ának 2. bekezdésében a zárójelben levő 16. § a) pontjára és 23. §-ra való hivatkozás törölendő. Ez a rendelkezés úgy értelmezendő, hogy a szavazásban az érettségi vizsgálobizottság minden egyes tagja részt vesz.”

Debrecen, 1932 április 8.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

TARTALOM: K. B.: Presbíterek dolga. — Tárca. — Egyház: Kálmán Sándor: A katolikus népmisszió alapvető gondolatai. — Tudomány: Bevezetés Barth Károly theológiájába. — Irodalom. — Halottaink. — Különfélék. — Hivatalos értesítés: Körlevél.

Laptulajdonos: Dr. KUN BÉLA.

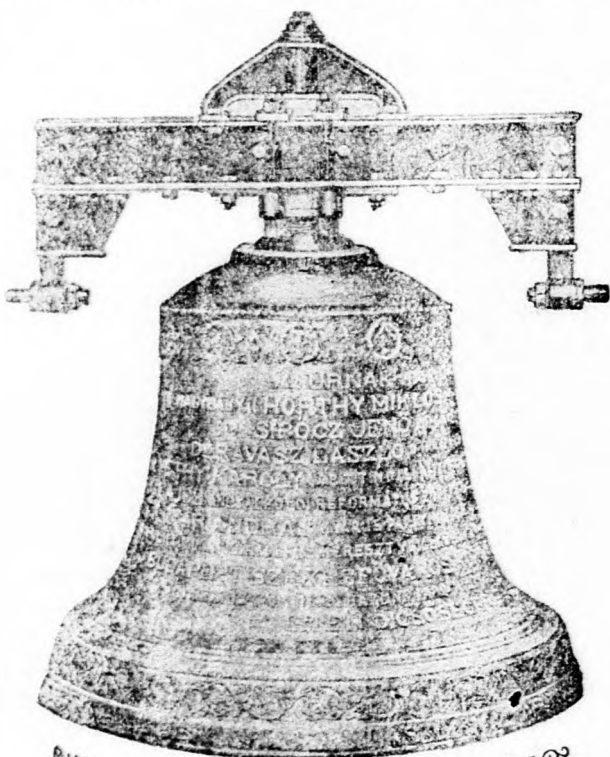
Magyarország aranykoszorús mestere

Szlezák László

harang- és ércöntőde, harangfelsze-
relés és haranglábgyár

BUDAPEST, VI., FRANGEPÁN-U. 77. SZ.

Telefon: Aut. 913-53. sz. Költségvetéssel díjmentesen szolgál

BUDAPEST-ANGYALFÖLDI REF. TEMPLOM RÉSZÉRE
KÉSZÍTETT HARANG, MELYET DR. RAVASZ LÁSZLÓ PÜSPÖK ÚR
AVATOTT FEL.

Előnyös fizetési feltételek. Számos egyházi elismerőlevél.

Az 1900. évi párisi világkiállításon díszoklevéllel, 1921. és 1923. évi vasipari kiállításon aranyéremmel, az 1925. és 1926. évi kézműipari tárlaton kormánydíszoklevéllel, 1927. és 1928. évi budapesti, székesfehérvári, szentesi és szombathelyi kiállításokon nagy aranyéremmel kitüntetve. 1930. évi nemzetközi vásáron emléklappal kitüntetve.

A budapesti Bazilika 7945 kilogrammos új harangja gyáramban készült.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedése
Debrecen.

Alapította 1819-ben Sesztina János.

Kitűnő fűtőképességű magyar „Perpetuum“-kályhák.
Magyar gyártmányu zománc-edények,
zslr-bördönök, disznóölő-kések, husvágó-gépek.
Telefon 6. és 15-48.

Debrecen sz. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület könyvnyomda-vállalata. 1932-818

Fali olvasótáblák, mozgatható betűk, szemléltető képek.

Ligárt M.: Fali olvasótáblák az ABC-hez, a
7 darab lap . . . . . 3.—
a 7 darab vászonra felhúзва, akasztóval
ellátva . . . . . 38.—

Vezérkönyvek.

Ligárt M.: Útmutató az Ábécéhez 3-20
Bodor D.: Tanácsadó az Ábécéhez 3-60
Ligárt M.: Beszéd- és értelemgyakorlatok
vezérkönyve, I—IV. o. 9-60
Ligárt M.: Magyar nyelvi vezérkönyv, II—VI. 10-40
Ligárt M.: Számítási vezérkönyv, I—VI. o. 10-40
Somorjai L.: Tornatanítási vezérkönyv, I—VI. 5-50
Szele M.: Vezérkönyv a vallástanításhoz . . 2-80

Népiskolai egységes vezérkönyvek.

Szerkesztik: Quint József és Körösi Henrik.

Molnár Oszkár: A tanítási módszer történeti
fejlődése. Quint József előszavával . . . . 3—
Fodor Ferenc: A magyar elemi népiskolai föld-
rajzi oktatás . . . . . 4—
Quint—Stelly—Stolmár: A természeti és gazda-
dasági ismeretek tanítása a III—IV. osztá-
lyban 6-40
Quint—Drozdý: A beszéd- és értelemgyakorla-
tok tanítása az I. osztályban 9-20
Háros—Körösi: A magyar fogalmazás vezér-
könyve 4-40
Quint—Drozdý: A beszéd- és értelemgyakorla-
tok tanítása a II. osztály számára . . . . 10—
Berwaldszky—Tscheik: A rajzoktatás vezér-
könyve. Sajtó alá rendezte: Luttor Ignác 16—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a beszéd- és
értelemgyakorlatokhoz . . . . . 4—
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a helyesírás
és magyar nyelvtan tanításához 3-60
Berta—D. Paál: Új vezérkönyv a természet-
rajz, gazdaságtan és háztartástan tanítá-
sához 2-80
Biró K. L.: Gyakorlati példatár a fogalmazás
tanításához, II., III., IV. és V—VI. oszt.
együtt, osztályonként, á 1-20
Vallástanítási és egyházi énektanítási tanterv
és utasítás, 1929. évi kiadás. (A református
Egyetemes Konvent kiadványa) 1-20
Straub—Vadász: A számolás és mérés tanítá-
sának vezérkönyve 4-80
Móczár M.: Vezérkönyv a természetrajz, gaz-
daságtan és háztartástan tanításához,
III—IV. oszt. számára . . . . . 3—

„MÉLIUSZ“

könyvkereskedés

Debrecen, Ferenc József út 26.